

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตของวิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๖ รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้ ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ และแบบสัมภาษณ์ แนวทาง และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงหาค่าจำนวน และ ค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ ๒ การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีผลแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Least Significant Difference (LSD) และตอนที่ ๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชิงพรรณนา มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ส่วนใหญ่สถานภาพพลศึกษา จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ส่วนมากอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๗๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มีจำนวน ๘๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นปีที่ ๒ มีจำนวน ๗๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐

๕.๑.๒ การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ พบว่า การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ รวม ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๙$, $S.D = ๐.๒๘$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านด้านบุคลากร ($\bar{X} = ๔.๕๑$, $S.D = ๐.๓๖$) รองลงมา ด้านบริการ ($\bar{X} = ๔.๑๒$, $S.D = ๐.๑๖$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = ๓.๖๗$, $S.D = ๐.๑๓$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๔๙$, $S.D = ๐.๒๘$) ตามลำดับ และสามารถจำแนกในแต่ละด้านได้ดังนี้

๑) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๙$, $S.D = ๐.๒๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๓ มีหนังสือพิมพ์ที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๗๐$, $S.D = ๐.๘๔$) รองลงมา ข้อที่ ๔ มีฐานข้อมูลที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๖๕$, $S.D = ๐.๔๗$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ ๕ มีทรัพยากรสารสนเทศทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๓๐$, $S.D = ๐.๔๖$)

๒) ด้านบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, $S.D = ๐.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๖ บริการแนะนำ / ฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล (อรรถจริยา) ($\bar{X} = ๓.๘๐$, $S.D = 0.80$) รองลงมา ข้อที่ ๕ บริการวารสาร / หนังสือพิมพ์ (อรรถจริยา) ($\bar{X} = ๔.๖๓$, $S.D = ๐.๔๘$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ ๑ มีขั้นตอนการให้บริการที่เป็นระบบทำให้การบริการสะดวกและรวดเร็ว (อรรถจริยา) ($\bar{X} = ๓.๐๐$, $S.D = ๐.๐๖$)

๓) ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๗$, $S.D = ๐.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๑ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสะอาดเหมาะสมเป็นระเบียบ (ทาน) ($\bar{X} = ๔.๔๑$, $S.D = ๐.๔๙$) รองลงมา ข้อที่ ๒ สภาพแวดล้อมของห้องสมุดมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า (ทาน) ($\bar{X} = ๔.๓๙$, $S.D = ๐.๔๙$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ ๗ มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๐๕$, $S.D = ๐.๒๑$)

๔) ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๑$, $S.D = ๐.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๒. ผู้ให้บริการห้องสมุดพูดตอบข้อซักถามของผู้มาใช้บริการด้วยความเอาใจใส่ จนเป็นที่เข้าใจและ พึงพอใจของผู้มาใช้บริการ (ปิยวาจา) ($\bar{X} = ๓.๗๓$, $S.D. = 0.95$) รองลงมา ข้อที่ ๓ องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในด้านการทำงานและความประพฤติ ($\bar{X} = ๓.๗๑$, $S.D. = 0.77$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ ๕ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน และมีการวางแผนด้านการปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ($\bar{X} = ๓.๕๙$, $S.D. = 0.86$)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า

๑) นิสิตที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อแยกรายด้านพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

๒) นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

๓) สาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

๔) พบว่า ชั้นปีที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ ๑ นิสิตที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๒ นิสิตที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๓ สาขาวิชาที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๔ ชั้นปีที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน	-	✓

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ เรียงลำดับเป็นด้าน ดังนี้

๑) ปัญหา อุปสรรค ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า การบริหารจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศเป็นงานเทคนิคต่าง ๆ ของห้องสมุด ต้องมีคู่มือช่วยในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปในระบบหรือรูปแบบเดียวกัน และมีการบันทึกการทำงาน เก็บเป็นสถิติของแต่ละงาน เพื่อการปรับปรุงงานในอนาคตต่อไป

๒) ปัญหา อุปสรรค ด้านบริการ พบว่า งานบริการของห้องสมุด(งาน) เป็นหน้าที่หลักที่ห้องสมุดต้องจัดเพื่ออำนวยความสะดวก สนองความต้องการให้ผู้ใช้บริการได้พึงประสงค์ และได้รับประโยชน์สูงสุดด้วยกระบวนการนำทรัพยากรสารสนเทศที่สรรหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม(อัตถจริยา) และจัดระบบแต่ละประเภทให้บริการใช้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม

๓) ปัญหา อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารให้เหมาะสมกับบรรยากาศรอบ ๆ โดยคำนึงถึงทำเลที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางสะดวกในการคมนาคม

มีบริเวณจอดรถเพียงพอ ไม่กีดขวางเส้นทางจราจรของอาคารรอบข้าง ปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน

ภายในอาคาร คำนึงเรื่องอุณหภูมิที่เหมาะสม แสงพอดี ใช้การเกิดเสียงเป็นเกณฑ์กำหนดเขตเนือที่ทำงานแต่ละฝ่าย ให้เหมาะสมกับลักษณะงานและผู้ใช้ให้ได้รับความสะดวก มีความสุขกับสถานที่สะอาดมีระเบียบ(ทาน)

๔) ปัญหา อุปสรรคด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรห้องสมุด จึงต้องรู้จักพัฒนาตัวเอง ให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นด้วย การแสวงหาความรู้ และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหนือกว่าผู้ใช้บริการ เพราะนอกจากเป็นการพัฒนานตนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาเพื่อให้บริการแก่ผู้อื่น จึงเป็นภาระงานที่บุคลากรห้องสมุดมีมากกว่าวิชาชีพอื่น

๕.๑.๕ สรุปการสัมภาษณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ คือการบริหารจัดการทรัพยากรห้องสมุดนั้นจะต้องมีหลัก ข้อที่ ๔ ของสังคหวัตถุธรรม คือสมานัตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลของห้องสมุด และปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอให้สามารถบริการข้อมูลจากต้นแหล่งได้ และต้องมีการจัดระบบการสืบค้นสารสนเทศที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้มากที่สุด และรวดเร็ว ถูกต้องที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้มาใช้บริการห้องสมุด

๒) ด้านบริการ คือการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญมากในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีวาจาสุภาพ ไพเราะอ่อนหวานเหมือนเชื้อเชิญให้ผู้รับบริการซึ่งตรงกับหลักปิยวาจาในสังคหวัตถุธรรมข้อที่ ๒ ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่พูดจาดีผู้รับบริการก็อยากที่จะมาใช้บริการหรือพบปะด้วยในบริบทอื่น ๆ งานบริการห้องสมุด ห้องสมุดจะต้องจัดให้มีการบริการสารสนเทศหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้ใช้บริการอยากเข้ามาในห้องสมุด

๓) ด้านการสภาพแวดล้อม คือห้องสมุดต้องสภาพบรรยากาศที่ดี คือ มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น สะอาด มีอาคารสถานที่เป็นส่วน ภายในห้องต้องมีโต๊ะเก้าอี้ที่แยกเป็นสัดส่วนสำหรับผู้มารับการบริการได้ใช้สอย และจะต้องปรับปรุงรูปแบบภายในห้องเพื่อให้มีบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงบ้างโดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนและประโยชน์ของผู้มาใช้บริการซึ่งตรงกับหลักของสังคหวัตถุธรรมข้อที่ ๓ ว่าด้วย (อัตถจริยาการประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) สภาพแวดล้อมภายในห้องต้องมีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ให้ผู้ใช้บริการเช่น คอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ที่มีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายต่าง ๆ หรือเชื่อมต่อกับระบบออนไลน์

๔) ด้านบุคลากร คือ บรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ ควรมีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริการจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข จะส่งผลให้งานที่ทํานั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างแท้จริง

๕. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดควรรนำหลักสังคหัตถุธรรม ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา มาประยุกต์ใช้เข้ากับการบริหารจัดการทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

๕.๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริหารงานเทคนิคของห้องสมุด เป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรสารสนเทศ โดยเริ่มจากการจัดหาทรัพยากรทุกประเภท ด้วยวิธีการที่เหมาะสมจากแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ และได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามความต้องการของผู้ใช้ (อตถจริยา คือการประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) นำมาวิเคราะห์ตามระบบสากลของห้องสมุด (สมานัตตตา คือความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน) ใช้เทคนิคการเตรียมทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ พร้อมทั้งดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลาแต่ถ้าทรัพยากรเสื่อมสภาพ ไม่สามารถซ่อมแซมใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ต้องมีเกณฑ์พิจารณาจำหน่ายออก ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำลาย การบริจาค การแลกเปลี่ยน หรือการขาย ทั้งนี้ต้องมีคณะกรรมการสำหรับการพิจารณา และบันทึกเป็นหลักฐาน

๕.๒. ด้านบริการ เป็นการอำนวยความสะดวกในงานบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว (ทาน คือ การให้) เช่น จัดบริการวัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ ให้บริการยืม-คืน ด้วยระเบียบที่เหมาะสม จัดทำคู่มือขั้นตอนการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการสนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้บริการ เป็นการพัฒนานิธิบริการให้ทันสมัย เป็นการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสนับสนุนให้ผู้ใช้เป็นบุคคลก้าวหน้าต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมนักวิจัยและนักอ่านด้วยการบริการข้อมูลที่หลากหลายเป็นระบบ

๕.๓. ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สถานที่ ในการบริหารจัดการห้องสมุด จะต้องจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้น่าเข้ามาใช้ เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการ (สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ) ซึ่งอาคารสถานที่มีความจำเป็นสำหรับห้องสมุดเฉพาะ เพราะเป็นสถานที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้ได้นั่งอ่านหนังสือ เป็นที่ปฏิบัติงานต่างๆ ของบุคลากรห้องสมุด และเป็นที่จัดกิจกรรมต่างๆ ในห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วย

ที่ตั้ง ต้องมีความสะดวกในการเข้าใช้บริการ มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเปิดบริการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ (อตถจริยา คือการประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น)

การอำนวยความสะดวก (ทาน คือการให้บริการ) ภายในต้องพร้อมสำหรับให้บริการ ทั้งเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลและเทคโนโลยีอื่น ๆ ให้ผู้ใช้บริการใช้ได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

วัสดุอุปกรณ์ มีความพร้อมสำหรับผู้ใช้โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทางการแพทย์จะต้องมีเพียงพอและทันสมัย เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนข้อมูลต้องทันสมัย ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการ (สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ)

เอกสารการจัดการความรู้ การนำเอาการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานของห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดเฉพาะที่มีทรัพยากรอันเอื้อต่อการรวบรวมความรู้เฉพาะด้านอยู่แล้ว ห้องสมุดจำเป็นต้องสร้างความรู้จากสถิติการใช้ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การใช้ห้องสมุด และใช้ความรู้มาสร้างจุดแข็งให้ห้องสมุด และสม่ำเสมอในหน้าที่ (สมานัตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ)

๕.๔. ด้านบุคลากร ในการบริหารจัดการห้องสมุดนั้นบุคลากรหรือคน ถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งลักษณะของบุคลากรห้องสมุดที่จะทำให้เป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ บุคลากรจะต้องมีลักษณะดังนี้คือ พัฒนาตนเอง คือ การสร้างจิตสำนึกในการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล พร้อมทั้งให้บริการอย่างแท้จริง ที่เต็มใจและรักในการให้บริการ พุดจาตมีประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลที่มาใช้บริการและเป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “บริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

๕.๒.๑ บริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ผลการศึกษาบริหารห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์บริหารจัดการห้องสมุดได้เป็นอย่างดี ถูกต้องตามมาตรฐานการบริหารงานห้องสมุดแห่งประเทศไทย งานบริการห้องสมุดหัวใจหลักของมหาวิทยาลัยฯ บริการสารสนเทศ คือ การบริการเป็นที่น่าประทับใจเกิดจากผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจกับผู้ใช้บริการ ส่งผลให้เกิดความเต็มใจและยินดีให้บริการจาก ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดด้วยเช่นกัน เนื่องจากการบริการนั้นเป็นภาพลักษณ์แรกๆที่ผู้มารับบริการพบเห็นเป็นสิ่ง แรก ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดในแต่ละครั้ง การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้บริการหรือการมีมิตรไมตรีต่อกัน นั้น ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นของความประทับใจทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการนั่นเอง โดยมีองค์ประกอบหลายด้านที่ เป็นส่วนช่วยให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อบริการห้องสมุดทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ฐิติรัตน์ สุวรรณปราชญ์**^๑ บุคลากรของห้องสมุด มีความต้องการด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สำหรับรูปแบบของห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

^๑ ฐิติรัตน์ สุวรรณปราชญ์, “การพัฒนาแบบห้องสมุดที่พึงประสงค์เพื่อสถาบันการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, ๒๕๕๑), หน้า บทคัดย่อ.

ของ McCarthy^๒ ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนที่มีมาตรฐานห้องสมุดเป็นตัวกำหนด โดยทำการศึกษากับห้องสมุดโรงเรียนในรัฐ New England จำนวน ๔๘ แห่ง ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ แหล่งทรัพยากร เทคโนโลยีและบรรณารักษ์ ขาดความร่วมมือและการสนับสนุนจากทางราชการและผู้ให้คำปรึกษาทำงานได้ไม่เต็มที่ และห้องสมุดส่วนน้อยพบว่าคณะกรรมการห้องสมุดมีประสิทธิภาพในการวางแผนงานที่ดี ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครู และได้รับความร่วมมือจากครูและผู้นำใช้บริการห้องสมุด

สำหรับรายด้านอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

๑) **ด้านทรัพยากรสารสนเทศ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะห้อง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ บริหารจัดการทรัพยากรห้องสมุดนั้นจะต้องมีหลักข้อที่ ๔ ของสังคหัตถุธรรม คือสมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลของห้องสมุด และปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอให้สามารถบริการข้อมูลจากต้นแหล่งได้ และต้องมีการจัดระบบการสืบค้นสารสนเทศที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้มากที่สุด และรวดเร็ว ถูกต้องที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้มาใช้บริการห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davenport and Probst^๓ ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบการจัดการความรู้ในบริษัท Siemens ประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวไว้ว่า พบว่าโครงสร้างองค์การวัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยีสารสนเทศ การเป็นผู้นำในการส่งเสริมการจัดการความรู้ วิสัยทัศน์ความสามารถและทักษะของบุคลากร การเรียนรู้ กระบวนการจัดการความรู้ และการวัด เป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งผลให้บริษัท Siemens สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพิ่มผลผลิต และบริการที่ทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจมากขึ้น

๒) **ด้านการบริการ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นการอำนวยความสะดวกในงานบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว(ทาน คือ การให้) เช่น จัดบริการวัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ ให้บริการยืม-คืน ด้วยระเบียบที่เหมาะสม จัดทำคู่มือขั้นตอนการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการสนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้บริการ เป็นการพัฒนานวัตกรรมให้ทันสมัย เป็นการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสนับสนุนให้ผู้ใช้เป็นบุคคลก้าวหน้าต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมนักวิจัยและนักอ่านด้วยการบริการข้อมูลที่หลากหลายเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lapidus^๔ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารห้องสมุดสาขาเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งรัฐ Massachusetts College of Pharmacy and Health Sciences ที่กล่าวไว้ว่า นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดทุกวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พิมพ์งาน ยืมคืนระหว่างห้องสมุด การใช้บริการค้นคว้าและตอบ

^๒ McCarthy, C. A., "A reality check: the challenges of implementing information power in school library media programs". *School Library Media Quarterly*. 25(4). (1997) : pp. 1-10.

^๓ Davenport, T. H. and Prusak, L., "Working knowledge: how organizations manage what they know". *Boston*, (MA: Harvard Business School Press, 1998), pp 10 – 12.

^๔ Lapidus, M., "Library services for pharmacy and health sciences students: results of survey". *The Journal of Academic Librarianship*. 29(4). (2003) : pp. 237-244.

คำถาม นัดพบเพื่อนและใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงและมีการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด มีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนด้านระบบของห้องสมุด มีการสืบค้นสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้หนังสืออ้างอิงและบริการค้นคว้าและตอบคำถาม ด้านที่นั่งอ่านหนังสือ สภาพแวดล้อมและแสงสว่างอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt, M. J.^๕ ต้องมีการให้บริการเชิงรุก สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ตามความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการให้บริการ ผู้ให้บริการมีความรู้ในวิชาชีพและจำเป็นต้องมีความรู้ในการค้นหาข้อมูล

๓) ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จัดบรรยากาศในห้องสมุดน่าเข้ามาใช้ เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการ (สมานัตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ) ซึ่งอาคารสถานที่มีความจำเป็นสำหรับห้องสมุดเฉพาะ เพราะเป็นสถานที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เป็นสถานที่ที่ให้ผู้ใช้นั่งอ่านหนังสือ เป็นที่ปฏิบัติงานต่างๆ ของบุคลากรห้องสมุด และเป็นที่จัดกิจกรรมต่างๆ ในห้องสมุด **สุทธิลักษณ์ ตรองใจ**^๖ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์มีปัญหาดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนด้านบุคลากรและด้านทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกันนั้มีปัญหาดำเนินงานห้องสมุดไม่แตกต่างกัน ส่วนครูบรรณารักษ์ที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาดำเนินงานห้องสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริการและกิจกรรม และด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสังกัดขนาดโรงเรียนที่ต่างกันนั้ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร และด้านบริการ และกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีเพศและประสบการณ์ต่างกันนั้ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ที่ต่างกันนั้ อย่างซึ่งประกอบด้วย

^๕ Marquardt, M. J., *Building the learning organization: a systems approach to quantum improvement and global success*, (New York : McGraw-Hill Book, 1996), pp.4-7.

^๖ สุทธิลักษณ์ ตรองใจ, “รูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

๔) ด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **วรรณภรณ์ อนุอัน^๗** ศึกษาเรื่องกลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

กลยุทธ์การพัฒนาที่นำไปสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของ Senge พบว่า (๑) ด้านความรอบรู้ของบุคคล ห้องสมุดมีโครงการพัฒนาบุคลากรที่ทำให้บุคลากรมีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นบุคคลที่รอบรู้ มีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงาน (๒) ด้านแบบแผนความคิดมีการจัดระบบงานตามโครงสร้างองค์กร บุคลากรมีอำนาจหน้าที่และสามารถตัดสินใจตามขอบข่ายความรับผิดชอบ มีการประชุมการพัฒนาตามสายงาน (๓) ด้านวิสัยทัศน์ร่วมกันมีแผนงาน โครงการพัฒนาการเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นผ่านการประชุมตามสายงาน การประชุมวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้หน่วยงานมีทิศทางในการปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (๔) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีการจัดประชุมสัมมนา มีโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน และ (๕) ด้านการคิดเชิงระบบ มีการจัดทำข้อมูลต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของสารสนเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน วิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาห้องสมุดให้มีความก้าวหน้า

ปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า (๑) ด้านความรอบรู้ของบุคคล ห้องสมุดมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ การอนุญาตให้ไปศึกษาต่อ ให้ทุนการศึกษาและจัดหาสวัสดิการด้านต่าง ๆ (๒) ด้านแบบแผนความคิด ผู้บริหารมีอำนาจและตัดสินใจตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจน มีการประชุมการปฏิบัติงานตามสายงาน (๓) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันมีการแสดงความคิดเห็นวิธีการต่าง ๆ การประชุมการวางแผนการปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแก้ปัญหา (๔) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อนช่วยเพื่อน ระบบพี่เลี้ยงสอนงาน ศึกษาดูงาน จัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรม ๕ ส. กิจกรรมสานสัมพันธ์ความสามัคคี กิจกรรมร่วมคิดร่วมทำเพื่อพัฒนางาน และกิจกรรมประชุมสัมมนาการพัฒนาการดำเนินงาน ห้องสมุดต่าง ๆ และ (๕) ด้านการคิดเชิงระบบ มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของหน่วย ร่วมกันตั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของห้องสมุดร่วมกันดำเนินการตามแนวทางประกันคุณภาพภายในห้องสมุด

ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า (๑) ด้านตัวบุคคล บุคลากรในองค์กรมีการพัฒนาตนเอง การร่วมมือช่วยเหลือในการเรียนรู้ ยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ วิธีการใหม่ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรน้อย (๒) ด้านองค์กรส่วนใหญ่เป็นระบบราชการ มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีจำกัด (๓) ด้านผู้นำ เป็นตัวอย่างที่ดีในการ

^๗ วรรณภรณ์ อนุอัน “กลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ.

เปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเอง ร่วมเรียนรู้กับบุคลากรในทุกองค์กรเพื่อพัฒนาตนเอง และ (๔) ด้านสังคมชุมชน ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชนมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันน้อยเพราะมีการเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันมากขึ้นด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และในที่สุดก็จะพัฒนาเป็นชุมชน สังคม องค์กรการเรียนรู้ได้

โดยสรุปห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรการเรียนรู้ ควรมีการนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละแห่ง และมีการพัฒนาองค์กรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นองค์กรการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Goldberg, K. I. “ศึกษาการเรียนรู้องค์กรในส่วนของการบริหารจัดการภาครัฐ : กรณีศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนา เคนเนท ไอ โกลด์เบิร์ก งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่ทำงาน แบบเต็มเวลาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนา และศึกษาถึงความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องข้อบัญญัติ ๕ ประการขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การคิดเชิงระบบ ความเชี่ยวชาญ ของบุคคล รูปแบบความคิด วิสัยทัศน์ร่วม และการเรียนรู้เป็นกลุ่ม กลุ่มประชากร คือ พนักงานที่ทำงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนาแบบเต็มเวลา ทั้งหมด ๑๘๒ คน เพศหญิง ๑๔๐ เพศชาย ๔๒ ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมขององค์กร อาชีพ และระยะเวลามีผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนรู้และความเข้าใจองค์กร นอกจากนี้รูปแบบของการเรียนรู้และความเข้าใจองค์กรสามารถเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บุคลากรของห้องสมุดให้ความสำคัญกับการคิดเชิงระบบที่จะเป็นแนวทางให้กับการจัดการกระบวนการต่างๆ นอกจากนั้น ผลจากสภาพแวดล้อมขององค์กร รูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลสามารถที่จะดัดแปลงให้สนับสนุนกับหลักปฏิบัติขององค์กรได้

๕.๒.๒ ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการเปรียบเทียบการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ตามสถานภาพ อายุ สาขาวิชาที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๑ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อแยกรายด้านพบว่านิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริมนัส อินตะแก้ว^๔ ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า (๑) ประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักหอสมุด ด้านความสามารถในการผลิต

^๔ Goldberg, K. I., “Organizational learning in the public sector: a study of the University of Arizona library learning organization”, *Dissertation Doctor of Public Administration*, (graduate school : University of La Verne, 2000), p. Abstract.

^๕ ศิริมนัส อินตะแก้ว, “ประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า บทคัดย่อ.

สามารถจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ บรรลุเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๔ ทุกรายการ ยกเว้นจำนวนหนังสือเฉพาะสาขาวิชาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก ส่วนด้านประสิทธิภาพ การนำข้อมูลด้านจำนวนฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่สำนักหอสมุดจัดซื้อไป เทียบเคียงกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน ๓ แห่ง ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ด้าน ความพึงพอใจ ประกอบด้วย ความ พึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานต่องานที่ทำ พบว่าความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่ใช้บริการสำนักหอสมุดพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน(๒) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานสำนักหอสมุด พบว่า ระดับความคิดเห็น สูงสุดในระดับมากของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย นโยบาย การปรับลดกำลังคนภาครัฐทำให้บุคลากรปฏิบัติงานในลักษณะที่ต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถ หลายด้าน บุคลากรต้องรับผิดชอบภาระงานที่เพิ่มขึ้น นโยบายการปฏิรูปการศึกษาทำให้บุคลากรต้อง พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและบุคลากรต้องพัฒนาแนวคิดและวิธีการในการปฏิบัติงานให้รู้ เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สำหรับระดับความคิดเห็นสูงสุดในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งของ ผู้บริหาร ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมของงาน ประกอบด้วย การแสวงหาความร่วมมือ ระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ความไม่แน่นอนของงบประมาณที่ได้รับ มีผลต่อการบริหารจัดการอย่างมาก มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดกลาง และแยกย่อย ให้คณะจัดสรรให้ห้องสมุดคณะมีผลต่อการพัฒนาสำนักหอสมุดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมี การพัฒนทักษะเชิงบริหารจัดการให้กับผู้บริหารระดับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน การให้รางวัลแก่ บุคลากรเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร มีมาตรการป้องกันภัย และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง และบุคลากรสร้างบรรยากาศการทำงานมี ลักษณะของการเคารพ ให้เกียรติเหมือนพี่กับน้อง

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **โชติกา ประ พุทธิกุล**^{๑๐} ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (๑) สภาพการดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานใน สังกัดคณะขึ้นตรงต่อรองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารคณะเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารงาน ห้องสมุด บุคลากรห้องสมุดประกอบด้วยบรรณารักษ์ ๒ คนและมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทาง บรรณารักษศาสตร์ งบประมาณประจำปีได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัด ลักษณะห้องสมุดไม่เป็นอาคาร เอกเทศ ปัจจัยที่ห้องสมุดใช้ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ คือ ความสอดคล้องกับหลักสูตรการ

^{๑๐} โชติกา ประพุทธิกุล, “การดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

เรียนการสอนของคณะและความต้องการของคณาจารย์ในการสอน/วิจัย ทรัพยากรสารสนเทศที่มีมากที่สุด คือ หนังสือวิชาการ หนังสืออ้างอิง รายงานการวิจัย รายงานการประชุมทางวิชาการ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ จัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) บริการของห้องสมุดและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด คือ บริการยืม-คืนหนังสือ (๒) ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ โดยรวมมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ปัญหาที่พบ คือ ความรวดเร็วของระบบเครือข่าย (network) เพื่อใช้ออนไลน์ จำนวนทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ การป้องกันการสูญหายของทรัพยากรสารสนเทศ และความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำ/แก้ไขปัญหา (๓) เปรียบเทียบการดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์กับมาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๔๔ เติบโตปริมาณ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นจำนวนเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล จำนวนพื้นที่สำหรับงานบริการโสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย และพื้นที่สำหรับที่นั่งของผู้ใช้บริการมีน้อยกว่ามาตรฐาน^{๑๑}

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๓ ผลการวิจัยพบว่า สาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **เบญญา พิษุมทอง**^{๑๒} ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ (๑) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นองค์กรกลางในการบริหารจัดการระบบงานห้องสมุดในมหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานบริหารจัดการภายในห้องสมุดเป็นแบบรวมศูนย์เฉพาะงานงบประมาณและงานธุรการ ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดมีอำนาจการตัดสินใจในด้านงบประมาณ บุคลากร การให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศและการประเมินคุณภาพ มีการกำหนดมาตรฐานภาระงานไว้อย่างชัดเจนทุกสายงาน ส่วนอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ความไม่เพียงพอของงบประมาณจัดหาทรัพยากรสารสนเทศสำหรับบริการผู้ใช้และปัญหาการคิดจัดค้ำทุ่นของการจัดซื้อทรัพยากรฐานข้อมูล มาบริการ (๒) ผู้ใช้บริการโดยรวมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่านักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักหอสมุดอยู่ในระดับมาก ส่วนข้าราชการและอาจารย์มีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักหอสมุดอยู่ในระดับปาน

^{๑๑} โชติกา ประพทฤทธิกุล, “การดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๒} เบญญา พิษุมทอง, “การดำเนินงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า บทคัดย่อ.

กลาง (๓) นักศึกษา อาจารย์และข้าราชการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักหอสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ งาน คือ งานบริการฐานข้อมูลเฉพาะเรื่อง งานบริการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และงานบริการยืมระหว่างห้องสมุด

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๔ ผลการวิจัยพบว่า พบว่าชั้นปีที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **กลุ่มงานบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**^{๓๓} ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนิสิตแบ่งตามระดับการศึกษา พบว่า มี นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ นิสิตระดับปริญญาโท จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ และนิสิตระดับปริญญาเอก จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการห้องสมุด เป็นที่ยอมรับของนิสิต ผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้

๑) ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศให้มีความครอบคลุมในแต่ละด้าน เพราะการกำหนดนโยบายจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ สร้างความ เข้าใจตรงกันระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการ ทำให้การดำเนินงานมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๒) ผู้บริหารควรกำหนดผู้รับผิดชอบ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้ ให้บริการอย่างชัดเจน เนื่องจากการจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ร่วมกันหลายฝ่าย/งาน จึงอาจทำให้เกิดความสับสนในหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบจะ ช่วยจำแนกภาระงานที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่าย/งานรวมถึงช่วยในการแบ่งสรรเวลาในการประสานงานกับ ผู้ใช้บริการได้ดีอีกด้วย

๓) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่ห้องสมุด เพื่อที่ห้องสมุดจะได้นำ งบประมาณที่ได้รับ มาจัดสรรให้เพียงพอสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศตามการเสนอแนะจาก ผู้ใช้

^{๓๓} กลุ่มงานบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, “ความพึงพอใจของผู้ใช้ บริการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม”, รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า บทคัดย่อ .

๔) ผู้รับผิดชอบควรมีการประเมินการจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และ สนับสนุนให้ผู้ใช้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินมากขึ้น เพราะการประเมินจะช่วยให้ทราบถึงข้อดี-ข้อเสียต่าง ๆ ที่ ควรนำมาปรับปรุงบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ อีกทั้งเป็นการแสดงให้ผู้รับผิดชอบทราบถึงผลการ ปฏิบัติงานของตน และทำให้ผู้ใช้ทราบว่าห้องสมุดมีการประเมินผลและพร้อมที่จะนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง การจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ การจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

๕) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำระบบคุณธรรมและจริยธรรมมาใช้ในกระบวนการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน

๖) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีสิทธิเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมสัมมนาอย่างเท่าเทียมกัน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรดำเนินการดังนี้

๑) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการเสนอแนะกับฐานข้อมูล ห้องสมุดก่อนการจัดซื้อทุกครั้ง เพื่อลดความซ้ำซ้อนกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด รวมทั้งตรวจสอบ รายละเอียดบรรณานุกรมในกรณีที่ผู้ใช้เขียนไม่ครบถ้วนเพื่อป้องกันการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ตรงกับจาก รายชื่อที่ผู้ใช้เสนอแนะ

๒) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบแหล่งจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ สำนักพิมพ์ /ร้านค้า เพื่อ ความรวดเร็วในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศตามการเสนอแนะ

๓) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบระยะเวลาในการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศระหว่างต่างประเทศให้ รอบคอบเพื่อใช้กำหนดระยะเวลาในการส่งมอบทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการ

๒. ด้านการบริการ ควรดำเนินการดังนี้

๑) ผู้รับผิดชอบควรจัดส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ไปให้ผู้ใช้บริการที่ไม่มีเวลาในการ ติดตามการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่จากสื่อต่าง ๆ

๒) ผู้รับผิดชอบ ควร จัด ช่อง ทาง ในการ จัด กิจกรรม เสนอแนะ ทรัพยากรสารสนเทศให้มีความ หลากหลาย เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะได้มากขึ้น

๓) ผู้รับผิดชอบควรจัดกิจกรรมเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ใช้ได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศเป็นประจำ

๔) ผู้รับผิดชอบควรแจ้งผลการเสนอแนะ และกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน สำหรับการได้รับทรัพยากรสารสนเทศหลังการเสนอแนะเพื่อให้ผู้ใช้มีทัศนคติที่ดีต่อ

๓. ด้านสภาพแวดล้อม ควรดำเนินการดังนี้

๑) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงให้ห้องการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน

๒) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มี โอกาสพัฒนา เพิ่มทักษะ ตามความสามารถ โดยให้ทุนการศึกษา ศึกษาดูงาน ฝึกอบรม

๔. ด้านบุคลากร ควรดำเนินการดังนี้

๑) ควรมีการสนับสนุนบุคลากรห้องสมุดให้พัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ จะ พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตาม นโยบายหลักของ มหาวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การบำรุง ศิลปวัฒนธรรมการพัฒนานักศึกษา

๒) ควรมีการพัฒนาบุคลากรการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการ ติดต่อสื่อสารโดยการใช้ภาษาต่างประเทศ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และ การยกระดับการ ให้บริการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบใหม่ที่ยังไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาความคาดหวังในทรัพยากรสารสนเทศ และคุณภาพของการ บริการห้องสมุด กรณีของผู้ใช้บริการบุคคลภายนอกห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๒. ควรมีการศึกษาบริการด้านต่าง ๆ ของของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เปรียบเทียบกับระบบประกันคุณภาพของห้องสมุดเพื่อให้เกิดการ พัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

๓. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ ของบุคลากรห้องสมุด ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์